mouet legem nature ſed perficit.Eſt autem lex naturalis ꝙ filius ſubdatur cure patris.Exo.zo.Honora patrẽ tuum ⁊ matrem ⁊c.

¶ Deinde cũ dicit.(Patres nolite ⁊c.) inſtruit parentes. Ephe.6.Et vos patres nolite ad iracundiã ꝓuocare filios veſtros ⁊c.⁊ hoc vt nõ puſillanimes fiant:huiꝰ rõ eſt,q2 homines retinẽt impreſſionẽ quã a puericia habuerunt.Naturale aũt eſt ꝙ q̃ in ſeruitute nutriunt̃ ſemꝑ ſint puſillanimes.Vñ rõ eſt cuiuſdã quare filij iſrael nõ ſtati in terrã ꝓmiſſionis ſunt perducti:q2 fuerãt nutriti ĩ ſeruitute:⁊ nõ habuiſſent audaciã ꝯtra inimicos pugnãdi. Eſa.35. Dicite puſillanimes ꝯfortamini ⁊ nolite timere ⁊c.

¶ Deĩde cũ dicit.(Serui obedite ⁊c.)agit de tertio:⁊ prĩo de ſeruis ponit monitionẽ.Scđo oñdit rõnẽ ibi.(Scientes ⁊c.)Tertio excludit dubitationẽ ibi.(Qui.n.⁊c.) Circa primũ duo facit:q2 pmo monet eos ad obediẽtiã.Secũdo determinat obediẽdi modũ ibi.(Nõ ad oculũ ⁊c.)Dicit ergo.Serui ẜm carnalẽ cõditionẽ ⁊c.Per oĩa.q̃.ſ.nõ cõtra deũ ſunt.i.Pe.z.Nõ tm̃ bõis ⁊ modeſtis.ſ3 etiã diſcolis ⁊c.i.Thy.vlt.Quicũq3 ſunt ſub iugo ſerui dños ſuos oĩ honore dignos arbitrent̃ ⁊c.

¶ Deĩde cũ dicit.(Non ad oculũ ⁊c.)docet modũ obediendi.Et oſtendit duos modos obediẽdi.Prĩo ꝙ ſimpliciter ⁊ ſine dolo.Scđo oſtendit ꝙ voluntarie.Dicit g̊ nõ ad oculum.ſ.q̃tũ põt videri a dño.Ephe.6.ſi͛ľr.Et dicit.quaſi hominibꝰ placẽtes.q2 nõ ſeruiũt hoc modo niſi vt placeãt hoĩbus.Gal.i.Si adhuc hoĩbꝰ placerẽ ſeruus xp̄i nõ eſſem Ideo addit.Sed in ſimplicitate cordis ⁊c.ideſt abſq3 dolo.Job.i.Erat ille vir ſimplex ⁊ rectus ⁊c.Prouer.ii.Simplicitas iuſtoꝝ diriget eos ⁊c.Itẽ volũtarie vñ dicit.Quocunq3 facitis ex aĩo.i.ꝓmpte operamini.Et hoc ſicut dño q2 q̃ ſeruit alicui ꝓpter ordinẽ iuſticie facit hoc ꝓpter deũ a quo eſt hic ordo.Ro.i3.Qui poteſtati reſiſtit dei ordinationi reſiſtit ⁊c.Ephe.6.Faciẽtes volũtatẽ dei ex aĩo cũ bona volũtate ſeruiẽtes ſicut dño ⁊ nõ hoĩbus.

¶ Deĩde cũ dicit.(Sciẽtes ⁊c.)oſtẽdit duplicẽ rõnem huius:⁊ vna ẽ ex parte remuneratiõis.alia ex parte deuotionis ad deũ.Dicit ergo.Seruiatis ꝓmpte.q2 a dño accipietis retributionẽ hereditatis eterne.ps.Funes ceciderũt mihi in preclaris:etenim hereditas mea preclara eſt mihi Ephe.6.Scientes qm̃ vnuſquiſq3 qđcũq3 fecerit bonũ h̃ recipiet a dño:ſiue ſeruus:ſiue liber.Quorũdã eñi fuit opinio ꝙ actus iuſticie nõ eſt meritorius.q2 hoc videbat̃ eſſe debitũ:⁊ h̃ nõ ẽ meritorium alicui dare qđ ſuũ eſt.S3 ſciẽdum eſt ꝙ ex hoc ꝙ volũtarie facis ⁊ ex hoc ponis aliquid de tuo:q2 de poteſtate tua eſt velle ⁊ nõ velle:⁊ ſic eſt meritorium.Serui aũt ex debito ſeruiũt dño:⁊ ideo vt habeant mercedem hoc faciunt voluntarie.Sed ſic ſeruite eis ꝙ a deo ñ recedatis.Itẽ alia ẽ q2 ſic ſeruitis dño xp̄o.Ro.iz.Spũ feruẽtes dño ſeruiẽtes.

¶ Deĩde cum dicit.(Qui enim ⁊c.)remouet dubitationẽ Poſſ3.n.dicere ſeruꝰ. Quõ ſeruiã ei q̃ facit mihi iiuriã. Et ideo dicit.Nõ eſt tuum vt vindices te ſubtrahendo ei qđ ſuum eſt:ſed expecta ab eo q̃ põt:q2 q̃ iiuriã facit ⁊c.z.cor.5.Oẽs eñi nos manifeſtari oꝫ ante tribunal xp̄i vt referat vnuſq̄ſq3 ꝓpria corporis prout geſſit ſiue bonum ſiue malũ.Ephe.6.Et pſonaꝝ acceptio nõ ẽ apud deũ.Act.io.Nõ ẽ pſonaꝝ acceptor deus.

¶ Deinde cum dicit.(Domini ⁊c.)oſtendit qualiter domini ſe habeant ad ſeruos.Et circa hoc duo facit:q2 pmo dat doctrinã.Scđo reddit rõnem eoꝝ ibi.(Sciẽtes ⁊c.) Dupliciter autẽ põt dñs grauare ſeruos.ſ.faciẽdo ꝯtra eos qđ iuſticia legꝭ ꝓhib3:q2 ẜ3 leges nõ lic3 dño ſeuire in ẜuũ.Et ideo dicit:qđ iuſtum eſt.Item ſi exigeret totũ debitum qđ manſuetudo xp̄iana mitigat.Et iđ dicit.Et equũ.Job.3i.

Si cõtẽpſi ſubire iudicium cum ſeruo meo ⁊ ancilla mea cũ diſceptarent.aduerſum me ⁊c.

¶ Deinde cũ dicit.(Sciẽtes ⁊c.)ponit̃ rõ q2 ſicut tu te habes ad eos:ita dñs ad te.Ephe.6.Scientes q2 ⁊ illoꝝ ⁊ veſter dñs eſt in celis.

CAP. IIII.

ORationi inſtantes vigilantes in ea in gratiaru3 actione:orantes ſimul ⁊ pro nobis vt deus aperiat nobis oſtium ſermonis ad loquendũ myſterium chriſti:ꝓpter qđ etiam vinctus ſum vt manifeſtẽ illud:ita vt oporteat me loqui.In ſapiẽtia ambulate ad eos q̃ foris ſunt tempus redimentes.Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit cõditus vt ſciatis quomodo oporteat vos vnicuiq3 reſpõdere.Que circa me ſũt omnia vobis nota faciet tichicus chariſſimus frater ⁊ fidelis miniſter ⁊ conſeruus in domino:quem miſi ad vos ad hoc ipſum vt cognoſcat que circa vos ſunt:⁊ conſoletur corda veſtra cu3 oneſimo chariſſimo ⁊ fideli fratre:qui ex vobis eſt:qui omnia que hic aguntur nota facient vobis.Salutat vos ariſtarchus cõcaptiuus meus ⁊ marcus conſobrinus barnabe de quo accepiſtis mandata.Si venerit ad vos ſuſcipite illu3.Et ieſus qui dicitur iuſtus qui ſunt ex circũciſiõe.Hi ſoli ſunt adiutores mei in regno dei:qui mihi fuerunt ſolatio.Salutat vos epaphras qui ex vobis ẽ ſeruus chriſti ieſu ſemper ſollicitus pro vobis in oratiõibus: vt ſtetis perfecti ⁊ pleni in omni volũtate dei.Teſtimonium eñi illi ꝑhibeo ꝙ habet multum laborem pro vobis ⁊ ꝓ his qui ſunt laodicie ⁊ qui hieropoli.Salutat vos lucas medicus chariſſimus ⁊ demas.Salutate fratres qui ſunt laodicie: ⁊ nympham ⁊ que in domo eius eſt eccleſia3 Et cum lecta fuerit apud vos epiſtola hec facite vt ⁊ in laodicenſiu3 eccleſia legatur ⁊ ea que laodicenſium eſt vobis legatur. Et dicite archippo. Vide miniſteriũ qđ accepiſti in domino vt impleas illud.Salutatio mea manu pauli.Memores eſtote vinculoꝝ meoru3.Gratia domini noſtri ieſu xp̄i vobiſcum Amen.

¶ Supra poſuit ſpãlia documẽta ad ſingulos ſtatꝰ hoĩum hic ponit ꝑtinẽtia ad oẽs:tñ reſpectu diuerſoꝝ.Et prĩo oñdit qualr̃ ſe habeant ad alios.Scđo q̃liter ad ipſos alij ſe habeãt ibi.(Que circa me ⁊c.)Iteꝝ pma ĩ duas q2 pᵒ oñdit qũo ſe habeãt ad ipmmet aplm̃ eoꝝ ꝑlatũ.Scđo quõ ad alios maxĩe ĩfideles ibi.(In ſapiẽtia ⁊c.)Circa pmum duo facit:q2 pmo iſtruit eos vlr̃ ad orãdũ.Scđo vt orent ꝓ eo ibi.(Orãtes ⁊c.)Oꝫ aũt orõ hr̃e tria.ſ.ꝙ ſit aſſidua: grata:⁊ vigilãs.Aſſidua vñ dic.orõni iſtãtes.i.cũ pſeuerãtia orate.pme Theſ.5.Sine itermiſſiõe orate.Luc.i8.Oꝫ ſemꝑ orare ⁊ nũq3 deficere.Itẽ vigilãs vt animꝰ nõ ſit preſſus.pme Pe.4.Vigilate in orõnibus ⁊c.Luc.6.Erat ꝑnoctans in orõne dei ⁊c.Itẽ grata.i.in grãꝝ actõe aľs nõ me

retur bñficia noua ſi de acceptis eēt ĩgratus. Phil. 4. Cuꝫ grãꝝ actiõe. pͤ Theſ. 5. In oibꝰ grãs agite ⁊c̃.

¶ Cõſequẽter rogat vt orent ꝓ ipſo dicẽs. (Orãtes ſil' ⁊c̃.) Quia hͦ ē debitũ. qꝛ p̃lati cuſtodiũt eos ⁊ quoꝝ bonũ ē cõe oĩuꝫ. 2. Theſ. 3. Orate ꝓ nobis vt ſermo dñi currat ⁊c̃. Et hͦ vt deus aperiat hoſtiũ. i. os ꝑ qđ ſermo a corde exit ꝑ qđ deus dat grãꝫ digne ꝓferẽdi verbũ ſuũ. In aptiõe ēt ſignificat̃ aliqđ magnum. Mat. 5. Aperiens os ſuum docebat eos ⁊c̃. Et iõ ſubdit ad loquẽdũ. pͤ Cori. 14. Spũs ē q loqt̃ myſteria. Et his ĩdigeo: qꝛ ꝓpter verbũ xp̃i tribulationes patior. Et iõ orãdum ē vt libere poſſim. 2. Thy. 2. Laboro vſqꝫ ad vincula. Et hoc mõ vt aperiat. i. vt manifeſtet ⁊c̃. Tria poſuit impedimẽta. ſ. timoreꝫ. ⁊ iõ dicit. Uinctus vel ꝓpter altitudinẽ ita ꝙ ſubditi nequeãt intelligere ꝓpter ĩcõgruitatẽ tẽporis vel modi: ⁊ iõ dicit. Ut oꝫ. p̃me Cori. 3. Nõ potui vobis loq quaſi ſpũalibꝰ ſed q̃ſi carnalibꝰ. Luce. 12. Fidelis diſpẽſator ⁊ prudens quẽ ꝯſtituit dñs ſuꝑ familiam ſuã vt det illis in tẽpore tritici mẽſuram.

¶ Cõſequẽter cum dicit. (In ſapiẽtia ⁊c̃.) oſtẽdit quomodo ſe habeãt ad extraneos: ⁊ p̃mo ĩ ꝯuerſatiõe. Scđo quõ in locutõe ibi. (Sermo veſter ⁊c̃.) Dicit ergͦ. In ſapiẽtia ambulantes ad eos q foris ſunt. i. ĩfideles. in ſapiẽtia. i. ſapienter. Sap̃. 7. Neminẽ diligit deꝰ niſi q cum ſapiẽtia inhabitat ⁊c̃. Et huiꝰ cã ē. Redimẽtes tẽpꝰ ⁊c̃. Redimit vexationem ſuã qñ qs dimittit qđ ē de iure ſuo vt vitet eã. Iſti vexabant̃ ab eis: ⁊ iõ vult ꝙ redimãt eã ꝑ ſapiẽtiam. i. Pe. 2. Conuerſationem veſtram ĩter gentes habẽtes bonam ⁊c̃. Iteꝫ ſapienter loqui. Unde dicit. Sermo veſter ⁊c̃. Ut ſit gratus: qꝛ in grã. Eccl'ici. 6. Lingua eucharis in bono hoĩe abundabit ⁊c̃. Itẽ diſcretio. Uñ dicit. Sale ꝯditus. ꝑ ſaleꝫ ĩtelligit̃ diſcretio qꝛ ꝑ ipm̃ oĩs cibus ꝯditus eſt ſapidus: ita oĩs actio ĩdiſcreta eſt ĩſipida ⁊ inordinata. Mat. 9. Habete in vobis ſal ⁊ pacẽ habete ĩter vos. Et hoc vt ſciatis ⁊c̃. Aliter enĩ ē reſpõdẽdũ ſapiẽtibus: aliter ĩſipiẽtibꝰ. ꝓuer. 26. Non reſpondeas ſtulto iuxta ſtulticiã ſuã ne efficiaris ei ſilis ⁊c̃. i. Pe. 3. Parati ſemꝑ ad ſatiſfactionẽ oĩ poſcenti vos rationem ⁊c̃.

¶ Deinde cũ dicit. (Que circa me ⁊c̃.) oſtẽdit qđ alij agãt ad ipſos: ⁊ p̃mo oſtẽdit qđ ad eos agãt illi quos ad eos mittit. Scđo qđ cũ apl'o remanẽtes ibi. (Salutãt ⁊c̃.) Mittit aũt ad eos legatũ quẽ p̃mo deſcribit tripl'r: ⁊ p̃mo a dilectione dicẽs. Chariſſimus frater. ſ. ꝑ charitatẽ q̃ facit hominẽꝫ auro p̃cioſiorẽ. Eſa. 13. Precioſior erit vir auro ⁊ hõ mundo obriço ⁊c̃. Itẽ a fide. Uñ dicit. Fidelis in miniſterio. p̃me Cor. 4. Hic iã querit̃ ĩter diſpẽſatores: vt fidelis quis ĩueniat̃. Itẽ ab humilitate. Unde dicit. Et cõſeruꝰ. ſ. in executiõe miniſterij: ſed in dño qꝛ p̃latus querere debꝫ vtilitatẽ eoꝝ qbꝰ prefert̃: ⁊ dei honorẽ. Sed ad qđ mittit̃: Ut cogͦſcat ſtatũ ſbditoꝝ. Geñ. 37. Uade ⁊ vide ſi cũcta ꝓſpera ſũt erga fratres tuos ⁊ pecora ⁊ renũcia mihi qđ agatur ⁊c̃. p̃mi Reg. 17. Fratres tuos viſitabis ſi recte agant: ⁊ cũ qbꝰ ordinati ſunt diſce. Itẽ vt cõſolet̃. Ro. i. Deſidero .n. videre vos vt aliqđ ĩpartiar vobis grẽ ſpũalis ad cõfirmandos vos. i. ſil' cõſolari in vobis ⁊c̃. Et dñs miſſus a p̃re ad hͦ venit. Eſa. 61. Ut cõſolarer oẽs lugẽtes ⁊ ponerẽ conſolationẽ lugẽtibꝰ ſyon ⁊c̃. Itẽ deſcribit eiꝰ ſocietatẽ cũ oneſimo. Qui oĩa q̃ hic agunt̃ ⁊c̃. ⁊ vr̃a mihi vt corrigaꝫ: ⁊ mea vobis vt exemplum habeatis.

¶ Deĩde cũ dicit. (Salutat ⁊c̃.) oſtẽdit quõ ſalutant̃ a remanentibꝰ cũ apl'o: ⁊ lr̃a ſatis pꝫ. De quo accepiſtis ⁊c̃. Act. 13. dr̃ ꝙ cũ paulus ⁊ barnabas ſil' irẽt: qdã ioãnes marcus ſic ſe eis cõiunxit ꝙ poſtea receſſit ⁊ iteꝝ redijt. Et paulus qdẽ noluit eũ recipere: ſed barnabas: ⁊ iõ paulus receſſit a barnaba. Et ꝑꝑ hoc apl's ſcripſit coloſſenſibꝰ de marco ꝙ nõ reciperẽt eum: ſꝫ nunc. qꝛ ꝯuerſus erat ſcribit vt eũ recipiant: ⁊ hoc ē. Accepiſtis ⁊c̃. Uel fratrem barnabe. de quo barnaba accepiſtis ⁊c̃. Et ieſus ⁊c̃. q qdẽ erat vir ſancte cõuerſationis. Et iõ dr̃ iuſtus. Qui ſunt ex circũciſione miſſi ad predicãdũ euãgeliũ xp̃i. Phil. i. Quid .n. cũ oĩ mõ ſiue ꝑ occaſionẽ ſiue ꝑ veritatẽ xp̃s annunciet̃. Et ſic p̃mo gẽtiles: ſcđo iudeos põit. Epaphras q ex vobis ē: qꝛ aſianꝰ erat. Et ad hoc ſalutant vt ſtetis perfecti. Jac. i. Sitis ꝑfecti ⁊ ĩtegri in nullo deficiẽtes ⁊c̃. Pleni ⁊c̃. i. in oĩbꝰ que pertinẽt ad volũtatẽ dei. Item ponit lucam q nõ fuit natus ex iudeis vt videtur ꝙ fuit anthiocenus: medicus arte: quẽ ſpecialiter nominat: qꝛ fuit hõ bone auctoritatis in eccl'ia ꝑꝑ euãgeliũ qđ ſcripſit apl'o adhuc viuẽte. itẽ demas.

¶ Deĩde cũ dicit. (Salutate ⁊c̃.) oſtẽdit quos ſalutẽt: ⁊ primo quõ alios aliene eccleſie. Scđo quõ eos q ſunt de ſua ibi. (Et eaꝫ q̃ eſt laodicenſium.) Ex quo habet̃ ꝙ ſcripſit alias epl'as: qꝛ iſtã de qua fit mentio hic. ſ. laodicenſium ⁊ vnã aliã ad corinthios p̃ter primã ⁊ ſcđam: qꝛ in prima epiſtola. cap̃. 5. dicit. Scripſi vobis in epl'a ne commiſceamini fornicarijs ⁊c̃. Sed rõ eſt duplex quare nõ ſunt in canone. qꝛ nõ cõſtabat de eaꝝ auctoritate qꝛ forte erant deprauate ⁊ perierant in eccleſijs. Uel qꝛ nõ ꝯtinebãt aliud q̃ꝫ iſta

¶ (Et dicite ⁊c̃.) hic fuit prelatus eoꝝ ⁊ mandat vt moneant ipſum dicẽtes. Uide ⁊c̃. 2. Thimo. 4. Miniſteriũ tuũ imple. Et qdẽ tũc miniſteriũ implet qñ facit illud qđ accepit. Sꝫ videtur ꝙ nõ ꝑtineat ad ſubditum monere prelatum. Exo. 19. Dicẽdum qđ irreuerenter arguere ⁊ vituperare eſt ꝓhibitum: ſed monere charitatiue põt: ſicut paulus petrũ. Gal'. 2. Sed quare nõ ſcripſit p̃lato: Quia prelatus eſt ꝑꝑ eccleſiã ⁊ nõ ecõuerſo. Salutatio ⁊c̃. Cõſuetudo apl'i erat ꝙ totã epl'am faciebat aliquẽ ſcribere: ſed in fine ponebat aliqđ de manu ſua. 2. Theſ. vlt. vbi dicit ſalutatio mea manu pauli. idẽ vt hic ne fallerent̃. Et dicit memores ⁊c̃. qꝛ rome vinctus erat: qꝛ Jac. 5. Exemplum accipite fratres exitus mali ⁊ longanimitatis ⁊ laboris ⁊ patientie ꝓphetas qui locuti ſunt in noĩe dñi ⁊c̃. Heb. vlt. Mementote p̃poſitoꝝ veſtroꝝ q vobis locuti ſunt verbũ dei: quorum ĩtuẽtes exitũ ꝯuerſatiõis imitamini fidẽ. ¶ Tandeꝫ cõcludens optat eis bonũ dicens. Grã ⁊c̃. Jo. i. Grã ⁊ vitas ꝑ ieſum xp̃m facta ē. Cui ſit laus ⁊ gl'ia nũc ⁊ ſemꝑ Amen.

¶ Explicit ſubtiliſſima expõ ſanctiſſimi doctoris Thome de aquino ordinis fratrũ predicatoꝝ ſuꝑ epl'a mirifici apoſtoli pauli ad coloſſenſes.

¶ Incipit mirabilis declaratio eiuſdem angelici doctoris ſancti Thome aquinatis ordinis fratrũ predicatorum ſuper prima epiſtola doctoris gentium ſancti apoſtoli pauli ad theſſalonicenſes.

Prologus.

Multiplicate ſũt aque ⁊c. Geñ. 7. Hec verba cõpetunt materie huiꝰ epl'e. Eccl'ia enim figurat̃ ꝑ arcã: ſicut dr̃. i. Pe. 3. qꝛ ſicut in arca ceteris ꝑeuntibꝰ pauce anime ſaluate ſunt: ita in eccleſia pauci ideſt ſoli electi ſaluabuntur. Per aquas autem ſignificantur tribulationes. Primo qꝛ aque impellũt irruendo ſicut tribulationes. Mat. 7. Uenerunt flumina ⁊ flauerunt venti ⁊ irruerunt in domũ illaꝫ ⁊c̃. Sed impulſu fluminum eccleſia nõ mouetur. Unde ſubdit. Et nõ cecidit. Secundo aqua extinguit ignem. Eccl'ici. 30. Ignem ardentem extinguit aqua: ſic ⁊ tribulatiões extinguũt impetus concupiſcentiaꝝ ne homines ad libitum eas ſequãtur: ſed nõ extinguunt veram charitatem eccleſie. Cañ. 8. Aque multe nõ poterunt extinguere charitatem nec flumina obruent illaꝫ. Tertio aque ſubmergunt per inundationem. Treñ. 3. Inundauerunt aque ſuper caput meum. ſed eccleſia nõ per has ſubmergitur. Joñ. 2. Circundede